

وسوسه های شیطانی

و راههای مقابله با آن از دیدگاه قرآن کریم

(جلدات تفسیر مرحوم آیت الله... حاج شیخ عباس ایزدی رحمه الله)

تحقیق و تدوین: محمد علی خزانلی

پژوهشکده علوم و معارف قرآنی علامه طباطبائی رحمه الله :-

ایزدی، عباس، ۱۳۵۱-۱۳۷۱ :-

وسوسه‌های شیطانی و راههای مقابله با آن از دیدگاه قرآن (جلسات تفسیر مرحوم آیت ا. ایزدی) :-

قم: زائر، ۱۳۸۹ .

۲۵۶ص. [پژوهشکده علوم و معارف قرآنی علامه طباطبائی آستانه مقدسه: ۵۰]

۷-۱۷۵-۱۸۰-۹۶۴-۹۷۸

کتابنامه: [۲۵۵]-۲۵۶؛ همچنین بصورت زیرنویس.

۱. شیطان - جنبه‌های قرآنی ۲. شیطان - احادیث ۳. اخلاق اسلامی.

الف. عنوان. جلسات تفسیر مرحوم آیت ا. ایزدی. ب. خزائی، محمد علی، گردآورنده.

۵۹۱ الف/۱/ BP۲۶۶

شماره: ۵۰

پژوهشکده علوم و معارف قرآنی علامه طباطبائی آستانه مقدسه

عنوان:	وسوسه‌های شیطانی و راههای مقابله با آن از دیدگاه قرآن
مؤلف:	محمد علی خزائلی
ناشر:	انتشارات زائر
چاپخانه:	زائر
حروفچینی و صفحه آرایی:	دبیرخانه پژوهشکده علامه طباطبائی رحمه الله
نوبت چاپ:	اول / بهار ۱۳۹۰
شمارگان:	۱۰۰۰ نسخه
قیمت:	۲۵۰۰ تومان
شابک:	۷-۱۷۵-۱۸۰-۹۶۴-۹۷۸

کلیه حقوق برای پژوهشکده علامه طباطبائی محفوظ است.

مرکز پخش: قم / چهارراه شهداء / انتشارات زائر

تلفن: ۷۷۲۲۵۱۹ - ص.پ: ۳۷۱۸۵-۳۵۱۷

فهرست مطالب

۱۵.....	مقدمه پژوهشگر شده
۱۷.....	زندگینامه
۲۳.....	شیطان از دیدگاه قرآن
۲۴.....	وسوسه شیطان و هشدار خداوند
۲۴.....	هفت بحث مهم

*بخش اول

۲۹.....	بحث اول: کیفیت و چگونگی اعواء شیطان
۲۹.....	تزئین، راه فریب شیطان
۳۰.....	نقش ادراک در زینت
۳۰.....	ادراکات و زینت‌های حسی و معنوی

۳۳	تزئین شیطان از زبان همد
۳۶	نمونه‌های دیگر از تزئین شیطان
۳۹	طرز کار شیطان و اصرار در انحراف بندگان
۴۰	نمونه تزئین و توجیه شیطان
۴۲	توجیه و تزئین تصمیم برادران یوسف
۴۵	رابطه تزئین شیطان و جبر و اختیار
۴۶	مذهب جبر و تفویض
۴۷	شواهد و نشانه‌های اختیار انسان
۴۹	تصور و تصدیق مرحله تزئین و دخالت شیطان
۵۰	دخالت شیطان در نقشه برادران یوسف
۵۱	اختیار انسان در پذیرش فکر و تزئین شیطان
۵۵	قوه‌ی دعوت کننده به خیر و شر و منشأ آن
۵۶	فرق عصمت انبیا و اولیا و ملائکه
۵۷	اغوی شیطان و سرمایه‌های وجودی انسان
۵۸	فلسفه محبت به امکانات زندگی

*بخش دوم

۶۳	بحث دوم: رابطه افکار شیطان با افکار انسان
۶۵	اختیار و انتخاب انسان در مقابل القائات شیطان
۶۵	تزئین شیطان و انتخاب ما
۶۶	منشأ فریب شیطان در خود ماست
۶۸	استفاده شیطان از زمینه‌های منفی
۶۸	رابطه افکار ابلیسی با انسان

*بخش سوم

۷۳	بحث سوم: رابطه اصل وجود انسان با افکار شیطان
۷۴	نفس اماره مرتبه نازل شیطان
۷۴	قوه‌ی واهمه

۷۵.....	قوه واهمه و حقیقت زندگی دنیا
۷۶.....	قوه واهمه و قوه عاقله
۷۹.....	خلاصه مباحث گذشته
۸۰.....	استعدادی بالله و مسئولیت از شیطان
۸۰.....	قیح فعلی و فاعلی
۸۲.....	قانون صحیح معلول دید صحیح
۸۲.....	روابط تکوینی و علی و معلولی
۸۳.....	اصل علیت و سنخیت
۸۳.....	ارتکاب گناه با علم و اطلاع ناقص
۸۴.....	غلبه احساسات پودهی تأثیر معلومات
۸۶.....	ملکات از سنخ علم راسخ اند
۸۸.....	ملکه عصمت، علم راسخ
۸۸.....	حلم و غضب
۸۹.....	ملکات اخلاقی، عقل بسیط
۸۹.....	عصمت پیامبر اکرم ﷺ
۹۰.....	علم لدنی
۹۱.....	برتری عصمت انبیاء و اولیاء بر ملانکه
۹۱.....	احساسات و تمایلات حجاب به کارگیری دانستنی ها
۹۲.....	پیروی از هوای نفس و آرزوی طولانی
۹۳.....	بلعم باعورا و هوای نفس
۹۶.....	امیه بن ابی الصلت
۱۰۰.....	اقتباس شعرا از قرآن و حدیث
۱۰۲.....	کشش علم و دانستنی ها و حجاب تمایلات

*بخش چهارم

۱۰۵..... بحث چهارم: راه مصونیت از شر شیطان

- ۱۰۵..... دستورات اخلاقی و پناه بردن به خدا از تحریک شیطان
- ۱۰۶..... خطورات و جنایات شیطانی
- ۱۰۷..... راه علاج
- ۱۰۸..... غفلت سرچشمه فریب شیطان
- ۱۰۹..... ادراکات نظری و عملی
- ۱۰۹..... عقل نظری و عقل عملی
- ۱۱۰..... فکر چیست؟
- ۱۱۱..... فکر در علوم عملی
- ۱۱۳..... سیر کارهای خوب و بد
- ۱۱۴..... معیار تشخیص فکر رحمانی از فکر شیطانی
- ۱۱۴..... صفات دوستان خدا و اهل بصیرت
- ۱۲۰..... اهل بیت زنده‌اند
- ۱۲۰..... غفلت از خدا منشأ همه گناهان
- ۱۲۱..... تقوا ملکه توجه به خدا
- ۱۲۲..... آثار تقوا
- ۱۲۳..... هدایت ثمره‌ی مجاهدت
- ۱۲۴..... ثبات بر صراط مستقیم
- ۱۲۵..... تجدد امثال و استمرار هستی
- ۱۲۶..... دوام فیض
- ۱۲۸..... افزایش هدایت
- ۱۲۹..... سهولت اسلام
- ۱۳۰..... سرآغاز فتنه‌ها
- ۱۳۱..... درخواست بهترین هدایت

*بخش پنجم

بحث پنجم: چگونگی الهامات و افکار ملکي ۱۳۵

نقش تقوا، توجه به خدا ۱۳۵

نقش تقوا، صفای باطن و درک معارف ۱۳۶

روش عرفانی و علم حضوری ۱۳۶

نقش مجاهدت و تقوا ۱۳۷

سیر و سلوک عرفانی ۱۳۸

راه عشق و محبت مسلک انحصاری قرآن ۱۴۰

راه فکر و ابزار ارتباط نفس با خارج ۱۴۱

حواس پنج‌گانه و هدف از آن‌ها ۱۴۱

لام غایت و لام عاقبت ۱۴۳

تقوا و یاد خدا و نماز شب مثلاً افاضات ۱۴۵

وحی و الهام به غیر انبیا ۱۴۷

شیخ اشراق و طریقه مجاهدت ۱۴۷

مبارزه قوه واهمه با قوه عاقله ۱۵۱

پرسش انسان برای برطرف شدن وهم و اضطراب ۱۵۲

سؤال حضرت ابراهیم علیه السلام از رمز کار ۱۵۳

یقین حضرت موسی علیه السلام ۱۵۵

فرزند مادر تعبیر عاطفی ۱۵۶

اوهام و یقین ۱۵۶

مداخله قوه‌ی واهمه در محدوده حکم عقل ۱۵۷

انحراف قوای باطنی ۱۵۸

*بخش ششم

بحث ششم: ارتباط وجود انسان با افکار ملکي و الهامات الهی ۱۷۱

- ۱۶۱ مراحل یقین
- ۱۶۶ یقین و تصرفات خارق‌العاده
- ۱۶۷ صعود سخن پاکیزه با عمل صالح
- ۱۷۲ نقش تقوا در عمل صالح و کسب علوم تازه

۱۷۲ بررسی دو دیدگاه

- ۱- در علم و یقین شدت و ضعف راه ندارد ۱۷۲
- تعریف عقل عملی و علوم عملیه ۱۷۴
- تعریف عقل نظری و علوم نظریه ۱۷۴
- مداخله قوه واهمه در تکوینات ۱۷۵
- ۲- در علم و یقین شدت و ضعف راه دارد ۱۷۶
- کیفیت شدت و ضعف در علوم حصولی و حضوری ۱۷۷
- علم حصولی ۱۷۷
- قوه خیال ۱۷۸
- علم حضوری ۱۷۹
- داوری درخصوص دو دیدگاه ارائه شدم ۱۸۰
- نتیجه ۱۸۰
- شدت و ضعف علوم؛ «یافتن» و «دانستن» ۱۸۱
- علم حضوری از دیدگاه قرآن کریم ۱۸۱
- علم حضوری و مشاهدات قلبی ۱۸۳
- سیر ملکوتی و معنوی حضرت ابراهیم علیه السلام ۱۸۴
- شهود و علم حضوری ۱۸۶
- «علم حضوری» در کلام امیرالمؤمنین علیه السلام ۱۸۷
- کاربرد نور به معنی حقیقی در مورد خداوند ۱۸۸
- رؤیت قلبی ۱۸۹

۱۹۰ شدت و ضعف در علم

- ادراک شهودی و حضوری نوعی علم است ۱۹۰
- اثر تقوا مشاهده‌ی عینی اشیاء ۱۹۳

۱۹۴	پیدایش علم و ادراک
۱۹۵	قوای پنج گانه باطنی
۱۹۶	قوه خیال
۱۹۶	قوه واهمه
۱۹۷	قوه ذاکره (حافظه)
۱۹۷	قوه متخیله (متصرفه)
۱۹۸	رابطه خواب با افکار و روحيات روزمره
۱۹۸	کلمات فلاسفه در بيان حواس ظاهري
۱۹۹	دو نکته
۲۰۰	قوه عاقله
۲۰۱	حواس پنج گانه کار گزاران نفس
۲۰۲	دو وجهه نفس
۲۰۳	تنزل حقایق
۲۰۳	تمثل جبرئیل به صورت دحیه کلبي
۲۰۴	اتصال با عالم غیب
۲۰۴	تنزیل قرآن
۲۰۵	تناسب خوابها با اخلاق و روحيات
۲۰۷	خوابهای صادقانه
۲۰۸	ابن سیرین و تعبیر خواب
۲۰۹	وحی و نبوت
۲۱۰	ثمره تقوا دریافت حقایق از عالم غیب
۲۱۰	اخلاق ذمیمه مانع درک معارف
۲۱۳	سرگذشت مرد صالح و حالات متفاوت
۲۱۵	اویس قرنی و بوی بهشت
۲۱۸	عین الیقین و کشف حقایق
۲۱۹	کشف حقایق و شهادت اعضاء و جوارح در قیامت

۲۲۱	پرده غفلت و کشف حقایق در آخرت
۲۲۱	نقش تقوا در زدودن پرده اوهام
۲۲۲	علوم استدلالی بذر مشاهده در آخرت
۲۲۳	ریاضت صحیح
۲۲۴	علوم فکری و شعوری
۲۲۴	حقیقت وحی و نظر فرید وجدی
۲۲۵	دو اثر تقوا و صفای نفس
۲۲۶	تفاوت وحی و علم فکری
۲۲۶	فرق وحی و غریزه و نظر اقبال لاهوری
۲۲۸	وحی، هدایت جمعی
۲۲۸	غریزه، وحی، عقل و اندیشه
۲۲۹	جانشین هدایت‌های فکری به جای غریزه
۲۳۰	دو دوره جهان بشریت
۲۳۰	تعلق پیامبر ﷺ به جهان قدیم و جدید

*پیش‌هنگام

۲۳۳	بحث هفتم: نقد اصول اقبال لاهوری در نبوت
۲۳۴	اصول ثابت و فروع متغیر
۲۳۵	کار اجتهاد کشف انطباق اصول بر فروع
۲۳۶	نیاز همیشگی به نبوت
۲۳۷	عقل تجربی و نیاز به وحی
۲۳۹	معجزات انبیا برای چیست؟
۲۴۰	اعتراضات مردم به انبیا
۲۴۱	نظر علامه طباطبائی در معجزه
۲۴۲	حقیقت وحی و غریزه
۲۴۳	تبدیل غریزه به عقل و ادراک

۲۴۴	علم و ادراک مخصوص انبیا
۲۴۴	خواب و ادراکات
۲۴۵	ادراکات قوی در خواب
۲۴۵	یقظه و بعث
۲۴۶	مقایسه عقل، فکر، غریزه‌ی انسان با حیوانات
۲۴۷	مقدمات اکتسابی وحی
۲۴۸	نبوغ پیامبر ﷺ قبل از بلوغ
۲۴۹	ارزش ایمان حضرت علی علیه السلام در کودکی
۲۵۲	نظر عرفا در خاتمیت
۲۵۳	علم جانشین ایمان نمی‌شود
۲۵۵	فهرست منابع

«ان هذا القرآن يهدي للتي هي اقور...»

قرآن کتاب انسان سازی و بزرگترین معجزه جاوید پیامبر اکرم ﷺ است، اگر نوع مردم در برابر معجزات فعلی چون شق القمر و تسبیح سنگ ریزه و شفای مریضان و زنده کردن مردگان انکسیت تعجب به دندان گرفته و به عجز و ناتوانی خود اعتراف و اقرار می کنند، عالمان و فرهیختگان در برابر قرآن کریم که معجزه قولی خاتم پیامبران ﷺ است به خاک افتاده و خدای آنها پرستش و سجده می کنند و اشک شوق از قلب و دل در برابر عظمت قرآن جاری کرده و گویای آن هستند که «الخواص للقولیة والعوام للفعلیة اطوع».

وجه اعجاز قرآن گرچه در فصاحت و بلاغت آن آشکار است اما مهمترین وجه اعجاز این کتاب الهی نه مسأله «صرفه» است و نه معجزات علمی و خبرهای غیبی و نه جنبه های ادبی و فصاحت و بلاغت آن، بلکه قرآن کتاب انسان سازی است و تربیت قرآنی، فردی چون حضرت امیر علیک السلام پدید آورده است که فخر کائنات و سرآمد و قطب اولیاءالله است، اعجاز قرآن را باید در معارف بلند آن و در خداشناسی و معرفی اسماء و صفات الهی جستجو نمود، هرگز و هرگز کتابی در معرفی توحید که غایت آمال و کعبه آرزوهای اولیاءالله است به پایه قرآن نمی رسد

این همه فیلسوف و متکلم و عارف در طول تاریخ آمده‌اند و همه ریزه خوار بسفره قرآن بوده و هستند و همه در برابر آن سر تعظیم فرود آورده‌اند.

پژوهشکده علوم و معارف قرآنی علامه طباطبائی رحمته با فضل و عنایت خداوند متعال و با استعانت از حضرت ولی عصر علیه السلام و در پرتو کرامات حضرت فاطمه معصومه علیها السلام که با هدف جذب محققان، مولفان و مترجمان و صاحب نظران در زمینه‌های مختلف علوم و معارف قرآنی جهت استفاده از ظرفیت‌های موجود انقلاب شکوهمند جمهوری اسلامی به منظور پژوهش و تحقیق در علوم قرآنی، ترویج و تبیین معارف والای قرآن کریم، تدوین کتب و پژوهش‌های علمی و تحقیقی و تربیت محققان و مدرسان در حوزه‌های مختلف علوم قرآنی توسط آستانه مقدسه حضرت فاطمه معصومه علیها السلام در سال ۱۳۸۸ تأسیس گردید و پژوهش‌های روز آمد را وجهه همّت خود قرار داده است.

پژوهشکده

علوم و معارف قرآنی علامه طباطبائی رحمته